

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Simon Jenko

Tilka

O M N I B U S

BES^eDA

Simon Jenko

TILKA

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-168-1

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

I

Tilka je bil že petindvajset let star; pa teh petindvajset let se še nikoli ni prigodilo, da bi bil tako slabo spal kot nocoj. Saj pa tudi nikoli ni imel storiti tako važne stopinje kakor dan prihodnji. Ko je bil dopolnil devetnajsto leto in je dobil povabilo, naj bi se pomujal v Ljubljano, da bodo videli, ali je ustvarjen za junaka ali ne; takrat se je sicer tresel, vendar skrbni oče so ga kmalu potolažili, ker so mu dokazali, da zdaj je prišel čas, hvaliti Boga, da mu je dal malo nenavadne noge, take namreč, ki so se pri kolenih malo kresale, in so potem, to zmoto poravnati, pri stopalih nekoliko bolj narazen hodile, kakor pa imajo pri nas drugih Adamovih sinovih navado. S tem hvale vrednim dokazom se je Tilka dal potolažiti, zmolil je tedaj dva očesana več kot po navadi, da bi nebesa zahvalil za to neprecenljivo lastnost svojih nog, in potem mirno zaspi v sladkem upu, da bo še dalje pasel rdečko svojega očeta. Ta nada ga ni goljufala. Obvarovale so namreč noge tudi druge ude, da jim ni bilo treba nositi cesarske suknje, ampak da so ostali v domači hiši pri navadnem življenju, od katerega se

kdaj ločiti se Tilki še sanjalo nikoli ni; pa nemila usoda in njegov oče sta drugače sklenila.

Večerja je bila končana. Tilka še enkrat prebrska oblice po peharju, da bi se prepričal, ali se ni morebiti kak krompir med njimi skril. K sreči ni bil nobeden tako nesrečen, ker grozno bi se bil Tilka nad njim maščeval; jaz mislim, v svoji jezi bi ga bil kar pojedel. Mati tedaj pospravijo raz mizo, oče pa prižgejo pipo, z belimi koščicami kovano in s ponosnim turnčkom pokrito, potegnejo dva siva oblaka iz nje, si odkašljajo in spregovoré: »Tilka, jaz moram nocoj o važni reči s tabo govoriti.«

Tilka, ki ni kmalu slišal tako resnobno govoriti, povzdigne glavo in radoveden gleda spod las.

»Jaz sem,« nadaljuje oče, »sicer še precej trden in bi se še nekatera leta lahko ukvarjal z gospodarstvom, in še skoraj rad bi storil, ker vem dobro, kako se po navadi godi starim pri takih majhnih hišah, kakor je naša.«

»Kako majhna?« seže Tilka očetu v besedo, »saj ste večkrat rekli, da kmečkih hiš marsikatera ni nič večja kakor naša.«

»Jaz mislim,« popravijo oče nejevoljni, »pri tako majhnih posestvih, kakor je naše; z dvema njivama in z eno kravo se ne moremo med premožne šteti.«

»Seveda ne,« pristavi Tilka, »ko bi mi imeli cel ali vsaj pol grunta, bi jaz včasih mater prosil, da bi ne večerjali

vsak dan krompirja; en večer naj bi ga skuhali, en večer pa kaj drugega.«

»Pusti zdaj to,« ga zavrnejo oče, »ko boš sam gospodar, boš to pre naredil, kakor se ti bo zdelo in kakor boš mogel. Kakor sem torej popred rekel, ne zavoljo sebe, ampak zavoljo tebe in matere sem sklenil, da bomo preložili. Mati je že priletna in zmeraj bolehná (in res so mati pri peči jeli kašljati bolj hudo kakor po navadi, v dokaz, da oče resnico govóré), njo težko stane gospodinjstvo, posebno delo pred pečjo.«

»Jaz sem tudi že mislil,« povzame Tilka, »da za pred pečjo mati niso nič kaj.«

Tu mati nejevoljno nekaj zagodrnjajo, vendar hitro umolknejo, ko mož povzdigne glas in reče: »Kar tebe, Tilka, zadeva, si ravno v najboljših letih in že pri celi pameti.«

»Saj je že o svetem Matiji leto preteklo, kar sem jih spolnil štiriindvajset.«

»Zato sva sklenila z materjo, da se oženiš.«

Tilka je morebiti že kdaj mislil, kako bi bilo, ko bi moral brez večerje spat iti; vendar da bi se oženil, ta misel je bila nova zanj in ga je tako zviškoma zadela, da bolj prestrašen kot začuden počasi potegne besede: »Da bi se jaz oženil?«

»No, to je da,« povzamejo oče, »kaj se ti to tako čudno zdi? Vedno fant ne moreš ostati, že zavoljo mene in matere ne.«

»Dobro bi bilo res, ko bi enkrat mož postal,« reče Tilka in se globoko zamisli; »pa jaz mislim, da še ne poznam ženske nobene. Ko bi bili vi to meni pred povedali, bi se bil že kaj ozrl okrog.«

»Čemú neki, saj boš potem dosti časa imel, se z ženo spoznati.«

»To je pa spet res, kar pravite; pa bi vendar zdaj vedel, kam iti, tako bomo pa še morali misliti, kam in kod. Zdaj ko ste me opomnili, bom skušal to vse bolj natanko preudariti, bomo videli, znabiti mi pride kakšna srečna misel.«

»Je že vse premišljeno, jaz sem ti že odbral žensko, ki je sicer malo čez tvoja leta, katera je pa kakor nalašč zate ustvarjena.«

»Tako meni nič ni treba misliti, katero bom vzel?«

»Nič drugega kakor kar snubit jo boš šel. Jutri glej, da koj vstaneš, ko te bomo poklicali, da se odpraviš za časa v P... S starim Pahovcem sva dobra znanca, in če sem ravno le enkrat ž njim o tem bolj po vrhu govoril, sem vendar spoznal, da mu je bilo to všeč in da ti ne bo odrekel svoje hčere.«

S temi besedami vstane stari mož, potolče pipo ob vogel mize ter se napravi spat. Mati snamejo leščerbo iznad mize, da posvetijo. Tilka, roke za hlačami, stopa v misli utopljen počasi proti svoji navadni postelji.

II

Tilkova postelja je bila v kaj romantičnem kraju. Na eno stran so se dvigali škopniki, snežnikom enako do neba, katero je bilo slamnato in brez zvezd; pa zato ni bilo tako mrtvo, kakor je naše, ampak vedno šumenje je naznanjevalo, da tudi ti kraji matere narave imajo svoje prebivavce; na drugo stran postelje pa je skrbel paž, da je mogel veter vedno zrak ponavljati v spalnici in da je Tilka zjutraj še na postelji lahko svoj pogled pasesel nad vstajajočim soncem. Pod njim, kakor v daljni globini, je rožljajal rdečkin cunġelj, ki ga je kot sladka godba nevidnih duhov k spanju mikal.

Temu k pokoju vabivnemu kraju se torej približa počasnih korakov Tilka, se usede na posteljo, se prime z obema rokama za kolena, ki jih skrči, ter zamišljen gleda skozi špranjo v pažu v tiho noč, katera sama je brala vse njegove občutke na obrazu, ker s stoternimi svetlimi očmi je kukala nanj skozi omenjeno špranjo. Če bi se vendar smelo po vnanjščini soditi, bi se smelo reči, da med sto mislimi, ki so se kot mlade mačke lovile po Tilkovi glavi, nobena še ni nadvladala. Oči precej široko odprte nobene reči ne uberejo, ampak nestalno plava-

jo, glava pa se maje, kakor bi se bala, da bi se je kaka neljuba misel ne polastila. Iz ust se zasliši glas, ki je v vseh do sedaj znanih jezikih to, kar naši slovničarji medmet imenujejo, katerega glasa vendar nobeden njih še ni zapisal, ker ne a ne e ga popolnoma ne zaznamujeta.

Dalj časa Tilka tako sedi, nazadnje vendar, kakor bi ga hitro napadla jeza, potegne svoj zvesti kožuh čez glavo in se zavalji po postelji, da deske pod njim zaškripljejo. Skozi oči in ušesa, ne samo skozi usta, človeku misli uhajajo; zato pravi zamišljenec pri svojem tuhtanju očem in ušesom odvzame njih moč, da, čeravno odprte, svoje dolžnosti pozabijo. Tako Tilka zdaj z zaprtimi vratmi misel začne preudarjati o novi spremembi, ki preti njegovo dosedanost podkopati, Kot neogiblivo resnico pusti veljati, da imajo oče prav, da on je že pri celi pameti in da mu drugega ne manjka do dovršenega moža, kakor da se oženi. Težko mu de, da si nič kaj ne more misliti, kakšna da je njegova zunanjščina, ker dokaj vode se je že steklo, odkar je svoj obraz zadnjikrat videl v zrcalu. Noge, ki so ga vojaščine rešile, mu pridejo na misel, in prvikrat se prestraši misleč, da ta dar nebeški bi vendar utegnil imeti svoje sitnosti.

Kmalu opusti neljubo misel o nogah, postavi se na pot ter si jo popisuje: Naravnost po vrtu jo bom hitel, da pridem za vas, in tam poleg vrtov pridem kmalu na konec vasi. Da bi ga kdo videl, tega ne pripusti, še manj

pa, da bi ga kdo ogovoril. Če bi kdo utegnil iti po kaki poti, ki peljejo iz vasi na polje, se v mislih skrije za bližnji plot ter čaka, da se neljubi srečevavec oddalji.

Naenkrat preskoči celo pot od domače hiše do P— in misli se pred Pahovčevo hišo. Srce mu hujše začne biti in kakor bi se bal slišati njegovih udarkov, se začne zavijati v kožuh in se preobrne. Na tihem zdaj prime za kljuko in Pahovčev oče sedé po njegovem dozdevanju na voglu mize, kakor je bil navajen svojega očeta videti. Toliko za gotovo sklene, da dobro jutro bo voščil, ko v hišo stopi, vendar kaj dalje govoriti, to ni tako lahko! Kaj dalje govoriti, to ga tako stiska, kako bi že stal pred Pahovcem in bi ne vedel, kaj ziniti; kar mrzel pot se mu prikrade na čelo. Kar začeti: »Jaz sem prišel, da bi vas vprašal — « to se mu zdi nekoliko pregloboko zaorati; »oče so me poslali, da bi — «, pa zopet kakor osramočen obrvi stisne, ker tudi to je brez ovinkov; »jaz sem zdaj v najboljših letih in pri pameti — «, vendar zdi se mu, da ga Pahovec začudivši ne gleda in tudi ta nagovor zavrže. Po dolgem premišljevanju ostane nazadnje pri sklepu, očeta za svet vprašati v ti važni zadevi.

Od snubitve do ženitve je precejšnja pot, vendar v mislih jo človek lahko preskoči brez strahú, da bi si noge spahnil. Pred Tilkovimi očmi se hiša napolni z zalo našopirjenimi svati, katere lepo po redu za mizo posaja. Popred je še v mislih dal postaviti dve novi šipi v

okno, kjer je bil do sedaj prilepljen papir njih namestnik; zadnje okno za durmi, katero je bilo, kar je pomnil, zabuhano, je tudi na njegovo že pozabljeno dolžnost spomnil ter zunaj pod steno butare toliko odložil, da bo mogla svetloba novo odprto pot najti. Hiša je tedaj tako urejena, Tilka pa za mizo na zgornjem koncu, od koder vidi v veži mater, ki si s predprtom brišejo vroče lice; pred njim pa se miza šibi pod skledami, v katerih več žlic prostora najde kakor pa ljudi okoli mize. Oče starešina malo okorno režejo masten kos mesa, tako da se mast na lesenem krožniku trese, Tilku pa se sline pocedé.

V ti priči že sedé godci peči nasproti pri odbuhanem oknu in v majhnih krogih, kakršne neprostorna hiša zapoveduje, se vrtijo vrste plesavcev. Tilkova sreča, da ga nihče ne vidi, ker zapazil bi, da mu lica zardevajo in se oči kot prestrašene bolj široko odpirajo, ker plesati ne zna! Ta nemila misel ga naenkrat prenese na polje. Rdečko ima odvezano pred sabo, gledavca daleč okoli nobenega. Kdo bi se sramoval storiti, kar Tilka stori? To-liko si sicer upa, da vrtiti se bo znal; le to mu gre po glavi, kdaj da je treba s peto zacepetati; da se tega nauči, zažvižga vižo znane pesmi in poskoči po njenem taktu; vendar kako se prestraši, ko zares žvižg zasliši, ki mu je pri preživi domišljiji ušel, in ko noga, namesto po mehki travi, spod kožuha po trdih deskah zaropota!

Ropot ga zopet popolnoma zbrihta v veliko njegovo nevoljo, ker v postelji, ko človek nekoliko dremlje, se vse sitnosti tako lahko preskočijo; ko pa pamet zopet popri-me za vajet, nas pa ravno čez težavne klance najbolj počasi vodi. Ravno taka je bila pri Tilki. Sam pred sabo se sramuje dosedanjih misli in ko bi vedel, da so komu znane, bi se svoje žive dni ga ogibal.

Narava se je že jezila, da je njena pravica nocoj tako rekoč ob veljavo prišla; kolikorkrat je poskusila ga k spanju pripraviti, tolikokrat se on zopet kot prestrašen strese in zave; nazadnje vendar enakomerno Tilkovo dihanje naznanjuje, kdo da je zmagal.

Ravno se mu sanjá, da je nogo uprl v mizo, obloženo z jedmi, okoli katere je sedelo mnogo njemu popolnoma neznanih ljudi. Miza se nagne, sklede pa se začnejo kotaliti ž nje. Mati to videti, zavpijejo iz celega grla: »Tilka!« Plašen skoči Tilka pokonci, pa materin glas tudi še čuje, ko je zbudjen. Dan je že napočil, kličejo ga, vstati je treba.

III

Ko bi Tilkovi materi ne bila preveč po glavi hodila prihodnja ženitev in njeni nasledki, gotovo bi bili z začudenjem zapazili, da danes njih sin, morebiti v dvajsetih letih prvikrat, v vežo stopivši, ne popraša: »Mati, kaj pa bomo za kosilo?« ampak da gre naravnost v hišo, v dve gubi sključen, kakor bi ves predpust ne bilo še nobenkrat tako mrzlo kot ravno danes.

Kmalu je bilo kosilo gotovo. Mati, skledo z obema rokama drže, pritisnejo kljuko s komolcem, odbacnejo duri, postavijo skledo na mizo in jo sučejo tako dolgo, da trdno obstoji, ker bila je od rojstva nekoliko vegasta.

»Tilka,« rekó mati z zadovoljnim glasom, »danes bomo pa mlečno kašo; ti boš le videl, kako sem jo dobro naredila; na čistem mleku je skuhana in še z maslom poštengana.« Pri teh besedah popravljajo znova jamice po kaši; da pred Tilkom največje naredé in od drugih strani predenj nosijo maslo v žlici, to se že tako razume. Tilka vendar ne pazi dosti na materine besede, ampak pri peči stojé ima glavo na čelešnik naslonjeno in z njo maje.

Zdaj tudi oče iz hrama stopijo v hišo s culo praznične obleke, popihnejo prah in varno položé obleko na klop.

Kakor bi človek tudi svoje navade spremenil, ko je na tem, spremeniti svoj stan, Tilka danes kašo, sicer tako čislano, prav mirno gleda. Zajame dve ali tri žlice, pa zopet položi žlico na mizo, in kar se mu še ni zgodilo, kar je v svoji koži, zazeva se mu za mizo. Zastonj mati masleno lužo nosi spred sebe pred Tilka, zastonj si ona in oče prizadevata njegov apetit s prijaznimi besedami zbuditi; Tilka zajame sicer nekatere žlice, pa zopet vstane izza mize in skozi vsako okno pogleda, kakor bi se hotel prepričati, ali je na vse strani enako vreme ali ne. Sede sicer zopet, pa kmalu zopet vstane in znova gleda skozi okna. Čudna nerazumljiva sprememba! Če nebesa nam Slovencem kdaj milost skažejo in nam kakega filozofa pošljejo, nam bo ta tudi gotovo to milost skazal, da bo psihologično objasnil, zakaj da Tilka, preden se je šel ženit, ni mogel ne jesti ne pri miru sedeti.

Čez materino skrbnost nič na svetu! Ne le, da so skuhali za kosilo mlečno kašo, katero je Tilka višje cenil kot vse drugo na svetu, česar trebuh poželi, če odštejemo mesene klobase in tržaške fige; ampak tudi nalašč za voljo dragega sina so pristavili danes poseben piskerc, ne da bi mu še kaj posebnega skuhali, ker klobas ni bilo pri hiši, ampak samo zato, da se je Tilka mogel z mlač-

no vodo umiti. Voda je svoj blagi namen kmalu spolnila in tudi poprejšnja srajca se je umaknila pred čedno, katere široki našopirjeni rokavi zašumé, kadar se Tilka gane.

»Pa bi si vendar lase malo popravil,« reče skrbna mati in mu jih začnejo z roko urejevati, »zdaj jih močno nosijo malo na stran, in to je prav lepo.« Tilka vendar, v hvalo mu bodi rečeno, da je on kot prvi rodoljub narodne šege po vrednosti spoštoval, se ne pečá za materin opomin, ampak z nejevoljnimi besedami: »Lepo vas prosim, pustite me no!« poravna lasé, ki so jih mati na stran zavili, zopet po čelu do oči.

Oče medtem mirno stojé in zadovoljno gledajo svojega edinorojenca. Ta bo pravi mož enkrat, si mislijo sami pri sebi, še materi se ne da pregovoriti v takih rečeh, kjer misli, da ima prav; jaz vidim, da se je ves po meni naredil. S takimi mislimi stopijo h klopi, kamor so popred obleko za Tilka položili, vzamejo varno hlače v roke in jih obrnejo zopet na prav, ker varčen gospodar s tem, da obleko vselej preobrne, preden jo spravi, na leto vsaj deset krajcarjev prihrani, in to je nekaj — nekaj pa ne. Oče hlače za rob drže in jih pazljivo od vseh strani ogledujejo, potem zadovoljno z glavo pokimajo in jih Tilku pomolé. Ta zdajci zleze vanje, vendar z začudenjem se začne ogledovati; če bi bil danes prav po navadi jedel, bi mu bile hlače še za eno ped preširoke.

»Vi ste mi svoje hlače prinesli,« reče Tilka z nekako šaljivim pogledom, kakor bi se mu dobro zdelo, da je on to zmoto prvi zapazil; vendar lice se mu zopet potegne, ko ga oče začnejo zadovoljno odspred in odzad ogledovati in mu raztreseni odgovoré: »I kako se ti dobro podajo! Stavim, da bi te vsak na prvi videz spoznal za mojega sina, tako si mi podoben.« Tilka vendar ni videti zadovoljen s to podobnostjo, njemu se zdi, da bi sam sebe komaj spoznal, toliko več ga je videti.

»Zakaj mi pa mojih niste prinesli?« vpraša in se obrača, da bi se od vseh strani pogledal, vendar nagajive hlače se z njim vred vrté in mu tega nikakor ne pripusté.

»Tvoje so pri Volkanovem Juriju,« odgovoré oče, »saj sam veš, da so bile že močno rjave in da bi takih ne bil mogel nositi kot ženin; Jurij ti jih bo tako počrnil in popravil, da bodo take kot nove. K poroki jih boš že imel; za danes pa ti jaz svoje posodim, ki ti tako stojé, kakor bi bile tebi pomerjene. Le škoda, da nimam dvojih irhas-tih za praznike, sicer bi tebi tele prepustil, posebno za k poroki.«

Tilka na skrivnem Boga hvali, da oče nimajo dvojih prazničnih hlač, ker akoravno so bile te res prav lepe pred desetimi leti, se mu vendar dozdeva, da mu njegove bolj stojé. Za danes vendar ni pomagati, vdati se mora nemili usodi in svojemu očetu podoben biti, bolj kakor pa želi. Nekoliko potolaži ga srečna materina misel,

da naj bi namreč svoje prtene hlače spod oblekel, kar tudi stori. Očetove hlače res po tem pripomočku niso bile tako prazne več videti. Pri kolenih jih je pravzaprav tudi nekaj preveč, ko čevlje zaviše, in ker se mu kolena nekoliko preveč približujejo, hlače malo šumé, ko prestopa; pa to napako popraviti, so v bolj široki obleki noge tudi bolj ravne videti, in to Tilko z njimi nekoliko prijazni.

Z vidno zadovoljnostjo ga gledata oče in mati, ko se vstopi pred podobo svetega Florijana, ki je na zrcalo malana v važnih priložnostih dolžnost ogledala spolnjevala, in ko rdečo svileno ruto, estetično v klobaso zvito, na sredi prsi pripenja za orjaški gumb, katerih gostta vrsta kinča njegov lajbič. Še slamnik na glavo in pruštof čez ramo, pa je snubač brez pogreška od nog do petá.

»Saj je zal fant naš Tilka,« reče žena na tihem k svojemu možu in ga tako pazljivo in veselo ogleduje, kakor ne kmalu, ter pristopivši k njemu belo rutico, na voglih z rdečimi rožami opisano, drago relikvijo svojih mlajših let, vtakne v stranski žep pruštofa tako, da živo pisanje voglov venkaj maha. Tilka, ki se ni nikdar ti šegi vaških gizdalinov uklanjal, hoče ruto vso v žep potisniti, vendar ko ga oče zagotové, da so, ko so se ženili, na vsako stran eno tako ruto nosili, pusti ruto mahati iz žepa,

akoravno se z njenim pogledom nič kaj ne more sprijazniti.

Nekaj ima Tilka še na srcu; kako začeti, ko pride k Pahovcu? Že se pripravlja sitno vprašanje spraviti na dan, ko oče poprimejo za besedo: »Glej torej, Tilka, da se boš dobro obnašal, da se boš korajžno držal. Od konca bolj od strani govoriš, med govorico pa že dobiš priložnost povedati, kaj in kako.

»Pa začeti?« misli Tilka, ki zastonj čaka, da bi v tem kaj zvedel.

»No, to je še najlažje,« odgovoré oče. »Ko stopiš v hišo, pozdraviš Pahovca od moje strani, in potlej rečeš, postavim, takole: ‚Oče Pahovec, jaz imam o važni reči z vami govoriti.‘ Da ne pozabiš, ga vselej oče imenovati! Naprej bo že šlo.«

»Jaz imam o važni reči z vami govoriti,« ponavlja Tilka na tihem sam pri sebi in se odpravi na pot s tesnim srcem in zamišljenim obrazom. Mati mu še na skrivnem potisnejo dve zarjaveli dvajsetici v roko. »Na, da boš malo za pijačo dal,« mu rekó. Potem pa ona in njen mož na pragu stojé ponosno gledata za sinom, ki s težkim srcem stopa po vrtu in šele, ko jo na koncu vrta na levo za vas zavije in ga spred oči zgubita, stopita v hišo, oba molcé, ker čutita, da ta dan je važen za vse tri.

Vse gre po sreči, si misli Tilka, ko se okoli sebe ozira in nikjer nikogar ne zagleda; vendar ker je le mogoče, da

bi na koga naletel, ruto, ki mu je še vedno iz žepa mahala, popravi, to je skrije jo vso v žep, ker sama misel, da bi jo kdo utegnil videti, mu že kri v lice sili. Kolikor bolj vas za sabo pušča, toliko lažje diha in kmalu spet srčno stopa in ne pazi več, da bi na kakšen kamen ne stopil, z eno besedo, ne straši se več pred glasom lastnega koraka. Zdaj Tilka šele začne čutiti svojo veljavo; prvokrat čuti, da ima pravico početi, kar drugi ljudje; saj se gre tudi ženit, kakor imajo drugi navado. Z nekakim ponosom, kakor bi čutil enakost vseh ljudi, potegne pipo iz žepa. Pred odhodom nas je Tilka res nekoliko goljufal. Tako na skrivnem je pomuzal eno pipo, katere oče navadno niso rabili, in si je iz lonca pod klopjo nekoliko očetovega tobaka sposodil ter ga v pomanjkanju mehurja kar v žep stisnil, da vsega tega popred kar ničesar nismo zapazili. Tilka sicer še ni nikoli kadil, pa saj se tudi nikoli ni šel ženit. Da pa pipa veliko k dovršenemu možu pripomore, tega je bil tako prepričan, da smemo upati, da mu nihče njegovih prijateljev tega ne bo omejeval. Kakor smo tedaj rekli, on vzame pipo z levico, z desnico pa prinese pest tobaka iz žepa. Da bi jo bil tako ročno in neskrbno natlačil kakor njegov oče po navadi, tega ne morem zagotoviti radovednih bravcev; omeniti pa jim moram njegovo genialno misel, da je namreč, tobaka ne stresati, slamnik držal pod pipo in jo tako brez potrate napolnil — misel, katera v ekonomičnem

oziru gotovo zasluži, da bi se po časnikih razglasila in priporočila vsem mladim ljudem, ki si kot začetniki v kajenju mehurjev še niso preskrbeli.

Hudi oblaki dima so se jeli dvigati iz Tilkovih ust. Dasiravno je usta odpiral tako pogosto in na široko, da bi bil gotovo ves dim lahko se dvigal iz ust proti visokim nebesom, je vendar pogostni Tilkov kašelj naznanjeval, da ga je nekaj svojo pot zgrešilo. Tudi kihnilo se je Tilku včasih. To je dobro znamenje, si je on mislil, ker to, pravijo, je gotovo znamenje, da se zgodi, na kar človek misli.

Tako v čutu dovršenega možaka koraka Tilka naprej; vogle rute, ki jih je v vasi skril, zopet pokaže iz žepa in slamnik bolj na stran glave pomakne. Še enkrat se pazno ozre na obe strani po cesti, in nikjer ni žive duše čutiti. Pripogne se in pobere kamen. Če zadenem ta hrast, si misli sam pri sebi, pa mi bo vse po sreči steklo. Name-ri na debelo drevo, katero si je za tarčo izbral, pa v tem hipu mu zobje popustijo pipo in roka, ki hiti pipo lovit, je kamen zanesla daleč od zaznamovanega hrasta.

Zdaj nič ne velja, pravi Tilka, zdaj pa, če onega-le v treh bartih zadenem (zbere si drug hrast), pa bom dobro opravil. Vrže, pa zgrešil je drevo; še enkrat, pa zopet ga ne zadene. Medtem se je hrastu že tako približal, da mu roka ni mogla več zanesti. Vrže kamen vanj, da votlo zagrmí, ga pobere še in še in ga buta ob hrast. To ga ne-

koliko pomiri, akoravno mu vest očita, da bi bil moral zmeraj na enem mestu ostati. Vendar znovega vedeževanja pričenjati noče, pregovarja se, da je to tako prazna in če bi le utegnilo kaj pomeniti, je pa v tretje vendar zadel drevo in potem še večkrat zaporedoma.

Gozd se začne bolj svetiti in na prijaznem griču ne več daleč se pokaže P-ška cerkev. Neznana moč je morala biti v tem pogledu, ker Tilkova pipa se ga tako zaboji, da se, čeravno tobak še ni do dna pogorel, vendar zdajci skrije v žep. Ta zgled boječnosti posname tudi ruta, ki je le po hosti imela toli srčnosti, gledati iz žepa. Tilka stresa tobak, kar ga je bilo še v žepu, po travi, pogleda še enkrat materini dvajsetici, ju dene potem vsako v en žep in koraka proti P—. Včasih se ukrade roka iz žepa, kjer je dvajsetico stiskala, in poteguje kvišku hlače, ki vendar svojeglavo kmalu niže zlezejo. Kolikor bolj se Tilka približuje, toliko tesneje mu je pri srcu in dasiravno si takrat, kadar si je svest, da ga nihče ne čuje, poskuša z žvižganjem ali celo s petjem srčnost dajati, se vendar na njegovem globokem dihanju pozna, da ta pripomoček ni tako gotov zoper boječnost kakor orehove lupine zoper nahod.

Pahovčeva hiša stoji poleg ceste, nji nasproti pod, za podom se razprostira vrt. »Jaz imam o važni reči z vami govoriti,« si ponavlja Tilka in stopi za pod, da bi se pripravil za zadnjo odločno stopinjo. Pogostoma kuka iz

svojega zatišja proti veži, od koder se govorica sliši. Precej priletna ženska, da se ne zlažem, Tilku namenjena nevesta, ga je s praga že nekatere kratki zapazila, ko se je po malem pokazoval. Tilka že hoče stopiti proti hiši, kar se njegova nevesta zopet prikaže na pragu, in njega videti, z veselim krohotom skoči nazaj v vežo. Tilka obstoji in le nekatere njenih besedi ujame: »En tuk neumen — široke hlače« — to so bile besede, ki Tilku kri v lice prisilijo. Ne posluša dalje, ne stoji, ampak beži po poti, od koder je prišel. Ne sliši združenega smeha Pahovca, njegove žene in hčere, ki s praga gledajo za njim in se za lakotnice prijemajo. »Neumen — široke hlače« — te besede mu brenčijo po ušesih in ga podé kot zdraženi sršeni vedno dalje od Pahovčeve hiše.

Jaz nimam drugega pristaviti kakor besede starega Rimljana, da namreč »in magnis voluisse sat est«, ali kakor je Tilka pozneje včasih to poslovelnil: Za en las je manjkalo, pa bi se bil oženil!

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-168-1